

”Första steget ut i vuxenlivet”

En mixad studie om ungdomars tankar kring yrke och framtid

Greta Blücher & Izabelle Norman

Kandidatuppsats för psykologprogrammet

Huvudområde: Psykologi

Högskolepoäng: 15p

Termin/år: HT2025

Handledare: Ingrid Zakrisson

Examinator: Pär Löfstrand

Kurskod/registreringsnummer: PS169G

Utbildningsprogram: Psykologprogrammet Mittuniversitetet

Vid Mittuniversitetet finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA (se bilaga för publiceringsvillkor). Publiceringen sker i open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Mittuniversitetet rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

- ☒ Ja, jag/vi godkänner publiceringsvillkoren.
- ☐ Nej, jag/vi godkänner inte att mitt självständiga arbete publiceras i det offentliga gränssnittet i DiVA (Endast arkivering i DiVA).

Östersund, 20/1 2026

Ort och datum

Psykologprogrammet, PS169G

Program/Kurs

Greta Blücher och Izabelle Norman

Namn (alla författares namn)

2003 och 2003

Födelseår (alla författares födelseår)

Bidragsförklaring

Denna uppsats har genomförts inom ramen för forskningsprojektet *Gränslös kompetens*, vid Institutionen för Psykologi och Socialt arbete, Mittuniversitetet. Huvudansvarig forskare är Ingrid Zakrisson. Forskarna i projektet stod för den övergripande projektplanen samt datainsamling. Författarna till denna studie har valt forskningsfråga och analyserat den data som berört frågeställningen. Vi har belyst ämnet utifrån teorier och tidigare forskning samt valt analysmetoder och analyserat självständigt. Bland annat har vi gjort en kvalitativ dataanalys på svar från cirka 600 individer. Till sist har vi diskuterat studiens resultat mot bakgrunden.

Abstract

Syftet med studien var att få en djupare förståelse för ungas tankar kring yrke och framtid samt att undersöka eventuella skillnader mellan pojkar och flickor, och mellan stad och landsbygd. Totalt deltog 610 ungdomar mellan 16–19 år från Jämtland och Västernorrland i studien. En explorativ sekventiell mixad design användes. Genom en reflexiv tematisk analys formades fem huvudteman (*arbete och arbetsplatsen, en tydlig framtidsplan, framtiden är oviss, utbilda sig vidare på universitet eller högskola samt negativ framtidssyn*) och 14 underteman. Det huvudtema som störst antal unga beskrev var *arbete och arbetsplatsen*, där undertemat *ta sig ut på arbetsmarknaden* nämndes i flest svar. Resultatet i studiens kvantitativa del visade att undertemat *ta sig ut på arbetsmarknaden* var mer förekommande hos unga från landsbygden jämfört med städer samt hos pojkar jämfört med flickor. Utöver det nämnde fler flickor undertemana *stress över framtiden, ha ett arbete där man hjälper andra* samt *trivas på arbetsplatsen*. Resultatet bidrar till en större förståelse för vad unga tänker kring yrke och framtid, vilket kan förbättra stödet från studie- och yrkesvägledning samt arbetsförmedling för att ungdomar ska få en gynnsam övergång från skola till arbetsliv.

Nyckelord: ungdomar, framtid, yrke, utbildning, social cognitive career theory, goal congruity modellen.

Första steget ut i vuxenlivet: en mixad studie om ungdomars tankar kring yrke och framtid

Ungas tankar kring yrke och framtid är ett viktigt område att undersöka, eftersom övergången mellan skola och arbetsliv är en essentiell period som lägger grunden för ungdomars karriär och vuxenliv. Övergången från skola till arbete är centralt för hela livet då det skapar en bas för en hållbar karriärsutveckling (Zacher & Froidevaux, 2021). En lyckad övergång leder till hållbarhet för individen, både från sociala och ekonomiska perspektiv (Cefalo et al., 2020). En misslyckad övergång från skola till arbete leder till långvarig och negativ inverkan på karriären (Baert et al., 2013). Ökad arbetslöshet och teknologiska framsteg leder till en större osäkerhet och komplexitet i arbetslivet, något som ökar ångesten hos unga som står mellan skola och arbete (Lee et al., 2019, 2021). En ökad förståelse för hur unga ser på sin framtid kopplat till yrke skulle kunna leda till bättre stöd under övergången från gymnasiet till vuxenlivet, där arbete är centralt. Syftet med denna studie är att få en djupare förståelse för ungas tankar kring yrke och framtid, där även eventuella skillnader i dessa tankar mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd ska undersökas.

Social cognitive career theory (SCCT) kan ge förståelse för olika faktorer som påverkar ungas karriärsval. Lent och Brown (2019) har undersökt forskningsläget gällande SCCT som först beskrevs av Lent et al. (1994). SCCT bygger på Banduras (1986) socialkognitiva teori. De beskriver en modell där bakgrundsfaktorer såsom kontext och personliga faktorer utifrån kön, etnicitet och funktionsförmåga påverkar individers inläring. Inläringen påverkar sedan tankar om självförmåga, alltså vad individer tänker de är bra och dåliga på samt förväntade resultat. Dessa faktorer formar i sin tur individers intressen, karriärs mål och karriärsval. Upplevelsen av självförmåga har större inverkan på yrkes- och utbildningsintressen än faktiskt prestation (Tellhed, 2022). SCCT kan således förklara karriärsval utifrån ett helhetsperspektiv där många olika faktorer påverkar vad unga väljer för

utbildning och yrke. För att öka förståelsen för hur unga tänker gällande yrke och framtid behövs kontext, personliga faktorer, upplevd självförmåga och förväntade resultat tas i beaktning.

En annan teori som kan förklara hur yrkesdrömmar hos unga skiljer sig åt är goal congruity modellen (GCM). GCM handlar om att människor söker kongruens eller överensstämmelser i sina roller utifrån individens motiv, övertygelser och upplevelser (Diekman et al., 2017). Tellhed (2022) diskuterar i sin forskningsöversikt att individens motiv, övertygelser och upplevelser påverkas av normer och stereotyper i samhället. Begreppet affordans berör vilka handlingar som i en social roll i verkligheten är möjliga men också hur handlingar perceptuellt uppfattas vara möjliga utifrån en specifik social roll (Diekman et al., 2013). Enligt GCM påverkas rollbeslut av affordans (Diekman et al., 2017). Individer kan alltså utifrån detta uppfatta sociala roller på skilda sätt där man vill söka sig till roller som leder till kongruens (Diekman et al., 2013). Uppfattningar eller övertygelser om sociala roller kan därmed påverka individens beteende och val. Till exempel är en vanlig stereotyp om ingenjörsyrket att det är ett solojobb, vilket får individer inom området att fokusera mer på individuella arbetsuppgifter än gemensamma arbetsområden. Utifrån affordans kan man tänka sig att diskrepans mellan vad individer vill och tror är möjligt skapar barriärer där mål inte upplevs möjliga utifrån den sociala roll som individen har. Individer skulle kunna välja bort vissa karriärsmål då uppoffringen är för stor. GCM skulle rimligtvis kunna vara en viktig del i att förklara skillnader i hur unga ser på sin framtid, yrke och utbildning baserat på att man söker sig till roller som leder till kongruens utifrån individens mål.

Statistik som tagits fram gällande hur ungdomar i Sverige ser på framtiden, både på samhällsnivå och specifikt vad som är viktigt kopplat till arbetslivet. Ungdomsbarometern (2025) skriver att ungas syn på samhällets framtid är låg, där endast 36% svarade att

samhället är på väg i rätt riktning. Dock är synen på den egna framtiden mer positiv, där 75% ser optimistiskt på sin egen framtid. Det beskrivs även att pengar och ekonomi anses vara viktigare för ungdomar jämfört med tidigare, där fler är oroad för den ekonomiska framtiden. Handelskammaren Mittsverige (2023) har undersökt tankar om framtid och yrke hos personer födda 1996–2010 i Västernorrland och Jämtland. Områden som ungdomarna i studien värderade högt kopplat till arbetslivet var bland annat: trevlig och rolig arbetsmiljö, hög lön, individuell utveckling samt karriär. Utifrån SCCT (Lent & Brown, 2019) kan dessa faktorer kopplat till arbetslivet förstås utifrån kontext, personliga faktorer, förväntade resultat och upplevd självförmåga. Det skulle till exempel kunna vara så att förändringar i samhället påverkar vad unga ser är möjligt och hur de ser på sig själva, vilket i sin tur påverkar hur de tänker om yrke och framtid.

Det finns en horisontell könssegregering inom arbetsmarknaden, där kvinnor och män väljer olika typer av utbildningar och jobb (Hustad et al., 2020). Inom sysselsättningar där man i större utsträckning arbetar med människor och där verbala krav är centrala finns det en högre representation av kvinnor, medan män är mer representerade i sysselsättningar med sakligt och numeriskt fokus. Det finns även statistiska skillnader mellan tjejer och killar i Sverige när det kommer till utbildning. Fler tjejer strävar efter att plugga vidare efter gymnasiet, medan killar i större utsträckning vill komma ut i arbetslivet eller genomföra grundläggande militär utbildning (Handelskammaren Mittsverige, 2023).

Den horisontella könssegregeringen på arbetsmarknaden kan kopplas GCM. Kvinnor dras i högre utsträckning än män till jobb som uppfyller kommunala mål, alltså mål som främjar andras intressen (Diekman et al., 2017). Kvinnor söker sig i lägre grad till ”science, technology, engineering & mathematics” (STEM) jobb, då STEM jobb inte i samma utsträckning, utifrån affordans, uppfyller kommunala mål. STEM jobb fokuserar snarare på mål som främjar individens eget intresse, så kallade agentiska mål. Män söker sig i lägre

utsträckning än kvinnor till "Health, Elementary Education and the Domestic sphere" (HEED) jobb, vilket kan bero på att STEM jobb anses vara högre rankade än HEED jobb av både män och kvinnor (Tellhed, 2022). Könsstereotyper skapar psykologiska barriärer som begränsar män och kvinnors utbildnings och yrkesintressen, där bland annat män ses som mer analytiska och kvinnor som mer empatiska. Män och kvinnor kan även uppfatta samma roll på olika sätt, de tenderar till exempel att ta sig an läkarroller olika, där kvinnor pratar mer med patienterna (Roter et al., 2002). Det finns sammanfattningsvis forskning om skillnader mellan kön utifrån GCM, speciellt inom STEM ämnen, där individers mål formas av stereotyper som påverkar tankar om yrke och framtid.

Ungdomar från landsbygden har något lägre framtidstro än individer från städer samt ett starkt band till sin hemort. Unga från landsbygden har en hög framtidstro (Meece et al., 2013), dock är deras framtidstro och förväntningar lägre i jämförelse med unga från städer (Irvin et al., 2012). Ungdomar från landsbygden har även ett starkt band till deras samhälle, där den sociala, kulturella och fysiska kontexten är central (Crockett et al., 2000; Van Gundy et al., 2016). Det är svårt för många av dessa ungdomar att lämna sin hemort då de har en stark koppling till platsen (Cox et al., 2014). Vissa studier visar även att de ungdomar från landsbygden som är ambitiösa och vill studera vidare planerar att sedan flytta tillbaka till sin hemort som vuxen och skapa familj där (Petrin et al., 2014). Detta visar att ungdomar från landsbygden har en stark koppling till sin hemort och de vill i stor utsträckning leva sina liv där de växt upp. Platsen de kommer ifrån och människorna där är viktiga för ungdomarna och skulle kunna ha en stor påverkan på hur ungdomar från landsbygden tänker om yrke och framtid. Forskning inom området är mycket begränsad och de ovannämnda studierna är gjorda utifrån en nordamerikansk kontext. Forskning saknas gällande unga från landsbygdens syn på yrke och framtid i Sverige.

Utifrån en svensk kontext finns det främst statistik som pekar på att synen på framtid och yrke till viss del skiljer sig mellan stad och landsbygd. Enligt Förebildseffekten (Mentor, 2025) upplever en fjärdedel av storstadsungdomar att de har mycket stora möjligheter att utvecklas inom exempelvis arbete eller studier, bland unga från landsbygden eller mindre orter är motsvarande siffra endast en femtedel. I en rapport beskriver Handelskammaren Mittsverige (2023) skillnader hos unga i olika kommuner angående viljan att studera vidare gentemot att påbörja arbetslivet direkt efter gymnasiet. Hälften av ungdomarna från de mindre kommunerna i undersökningen hade som mål att börja arbeta direkt efter gymnasiet medan majoriteten av ungdomar från större kommuner strävade efter att plugga vidare. Myndigheten för ungdom- och civilsamhällefrågors (2024) statistikrapport visar att det också finns tydliga mönster kring att fler unga från landsbygden än från storstäderna går yrkesförberedande program.

Landsbygdsungdomars förväntningar på högre utbildning kan genom SCCT förklaras utifrån förväntade resultat och upplevd självförmåga kopplat till utbildning (Ali & McWhirter, 2006). Perceptuella barriärer kan förutsäga ungdomars vägval gällande vidareutbildning. De perceptuella barriärerna kan även kopplas till GCM och affordans (Diekman et al., 2013). Barriärerna försvårar rimligtvis för ungdomar att ta de karriärsväl de vill då det inte upplevs värt i relation till uppoffringar. Detta indikerar att det kan bli en krock mellan vad unga vill och vad de tänker är möjligt.

Utbildningsnivån i Sverige har ökat sedan år 2000 (Statistiska centralbyrån, 2025). Mellan 2000 och 2023 har antalet högutbildade, alltså de som pluggat tre eller fler år efter gymnasiet, nästintill dubblats. År 2023 hade nästintill hälften av alla individer mellan 25–64 studerat vidare efter gymnasiet. Statistiska centralbyrån skriver även att det är fler kvinnor än män som har studerat vid högskolor/universitet. Detta kan antas visa på förändringar i

samhället där allt fler utbildar sig vidare, något som är intressant att undersöka kopplat till hur ungdomar ser på yrke och framtid. Är utbildning något som många ser på som viktigt?

Trots den ökade utbildningsnivån finns det statistiska skillnader mellan storstäder och landsbygd. De som är högutbildade bor i större utsträckning i storstadsområden, alternativt i kommuner med närhet till universitet/högskola (Statistiska centralbyrån, 2025). Detta beror övervägande på att efterfrågan av högutbildade jobb är större i storstäderna. Statistiska skillnader i utbildningsnivå mellan storstäder och landsbygd påverkas även av utbildningsnivån i föräldragenerationen, där kommuner med fler högutbildade i åldrarna runt 50 även har en högre grad av unga som fortsätter till universitet och högskolor (Högskoleverket, 2004). Skillnaden i utbildningsgrad mellan stad och landsbygd skulle kunna ha en inverkan på ungdomars tankar kring sin egen framtid och yrkeskarriär.

Kopplat till eftergymnasiala studier finns det olika migrationsmönster för studenter från landsbygd respektive storstäder (Haley, 2020a, 2020b). Studenter från landsbygden med högre skolprestationer migrerar i högre grad till större städer för att läsa på de traditionella universiteten. De från större städer med lägre skolprestationer flyttar i stället i större utsträckning ut till högskolor på mindre orter. Detta fenomen har tilltagit de senaste åren. Haley förklarar vidare att detta motsäger sig idén kring att ett större antal högskolor på mindre orter ska kunna öka tillträdet till högre utbildning för individer från landsbygden. När fler från större städer väljer att migrera för att studera på högskolor leder det till att individer från landsbygden med sämre skolresultat utkonkurreras från de lokala högskolorna. Tillgången till universitet/högskolor samt hur migrationsmönstren ser ut skulle kunna vara en del i förklaringen hur unga ser på sina framtida möjligheter till vidarestudier.

Sammanfattningsvis är övergången från skola till vuxenliv och arbete är en central del för hela livet (Zacher & Froidevaux, 2021). Tidigare studier och rapporter tyder på att det finns vissa skillnader mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd angående

synen på yrke och framtid (Diekman, 2017; Handelskammaren Mittsverige, 2023; Hustad et al., 2020; Irvin et al., 2012; Mentor, 2025; Statistiska centralbyrån, 2025;). GCM kan vara en del i förklaringen till dessa skillnader mellan individer samt mellan kön (Diekman et al., 2017; Diekman et al., 2017; Roter et al., 2002; Tellhed, 2022). Utifrån GCM har ungdomar har olika motiv och uppfattningar om sociala roller och därmed söker de sig till yrken som skapar kongruens utifrån deras affordans. SCCT kan även vara central för att förstå och förklara ungdomars tankar om yrke och framtid (Lent & Brown, 2019). Teorin beskriver hur kontext och personliga faktorer påverkar upplevd självförmåga och förväntade resultat, som i sin tur påverkar ungas karriärs mål. Utbildningsnivån i Sverige har ökat och ungdomars tankar kring framtid har förändrats över tid, något som tyder på att ungdomars syn på framtiden påverkas av samtiden (Statistiska centralbyrån, 2025). Ny forskning kan vara med och belysa aktuella perspektiv på fenomenet. Det finns luckor i forskningen, ur en svensk kontext och mellan kön, samt i ännu större utsträckning mellan stad och landsbygd. En ökad förståelse för ungdomars tankar kring yrke och framtid samt eventuella skillnader skulle kunna leda till bättre stöd för unga och en mer lyckad övergång mellan skola och vuxenliv.

Syfte

Syftet med denna studie är att få en djupare förståelse för ungas tankar kring yrke och framtid. Utifrån en enkät som skickats ut inom projektet *Gränslös kompetens* ställdes den öppna frågan: *Berätta lite kort om hur du ser på yrke och framtid*. Genom en mixad design gjordes först en tematisk analys och sedan jämfördes frekvensen av dem framtagna temana mellan pojkar och flickor samt mellan unga från stad och landsbygd, detta för att undersöka eventuella skillnader. Studiens resultat kan bidra till förbättrat stöd till unga gällande studie- och yrkesval i skolan samt hos arbetsförmedlingen.

Metod

Deltagare

851 personer från Jämtland och Västernorrland i åldrarna 16–19 år svarade på en webbaserad enkät. Av de som deltog i studien var 495 från städer och 356 från mindre kommuner. Deltagarna bestod av 430 flickor, 285 pojkar och 136 individer som inte ville ange kön. Av de som deltog i studien svarade 610 på den öppna frågan som vår studie baseras på, varav 575 svar var kodningsbara. Utifrån de 575 deltagare vars svar tematiserats var 351 från städer och 224 från landsbygd. Av de deltagarna vars svar tematiserades var 335 flickor och 225 pojkar, resterande ville inte ange kön.

Procedur

Data samlades in i ramen för projektet *Gränslös kompetens*, där information inhämtades genom brev med länk till en enkät som skickades hem till personer mellan 16–18 år, folkbokförda i Jämtland, Västernorrland och Trøndelag. Resultatet från Trøndelag uteslöts i denna studie på grund av språkbarriärer. Deltagarna fick en specifik länk beroende på vilken kommun de var folkbokförda i för att i studien kunna undersöka regionala skillnader. I breven fanns information om syfte, anonymitet, frivillighet samt kontakt till ansvarig forskare. Informationen i kortare format fanns även på enkätens första sida. Deltagarna behövde bocka i att de läst och samtyckt för att kunna påbörja studien.

Enkäten bestod av tre delar med frågor inom olika områden. I den första delen ställdes frågor om hur individen ser på några olika yrken och företagstyper. Det fanns totalt 18 yrken och 12 företagstyper. Varje deltagare svarade på frågor om fyra olika yrken eller företagstyper av de 30 möjliga. I den andra delen av enkäten följde frågor kring hur individen såg på sina egna intressen och värderingar. En öppen fråga gällande hur ungdomarna såg på yrke och framtid fanns även i denna del. Till sist i den tredje delen fanns bakgrundsfrågor kring exempelvis kön, ålder, utbildning, gymnasieval och föräldrars utbildning.

Material

Fokuset i denna studie var på den öppna frågan: *Berätta lite kort om hur du ser på yrke och framtid*. Denna fråga ställdes som sagt i den andra delen av enkäten.

Variabeln kön från enkäten användes, detta för att kunna undersöka eventuella könsskillnader i tankar kring yrke och framtid. Vi definierade kön som flickor och pojkar, där de som angett annat eller inte velat ange kön uteslöts från jämförelser mellan pojkar och flickor.

Till sist använde vi kommunkoder för att kunna studera eventuella skillnader mellan stad och landsbygd kopplat till tankar om yrke och framtid (Statistiska centralbyrån, u.å.). Genom de specifika kommunkoderna från ungdomarnas folkbokföringsadresser kategoriserade vi in deltagarna i stad och landsbygd. De som bodde i kommunerna: Östersund, Sundsvall, Härnösand, Kramfors, Örnsköldsvik och Sollefteå kategoriserades till städer medan vi klassade resterande som landsbygd.

Analys

Studien utgick från en explorativ sekventiell mixad design, där vi började med en kvalitativ analys för att ta fram teman följt av kvantifiering av svaren och en kvantitativ analys för att undersöka eventuella skillnader (Creswell & Plano Clark, 2017).

Vi genomförde en reflexiv tematisk analys, med erfarenhetsbaserat och semantiskt fokus, samt en abduktiv ansats (Braun & Clarke, 2021). En tematisk analys användes för att metoden är: flexibel, tillgänglig och möjliggör framtagning av koder och teman. Det är även tematisk analys som vi haft tidigare erfarenhet av och kunskap om. Då enkätsvaren var relativt korta utgick analysen utifrån semantisk tolkning, alltså att vi skapade teman utifrån det som explicit nämnts i svaren. Den abduktiva ansatsen är en kreativ process som sker i mötet med observationer som inte passar in i tidigare teorier, där teorier kan skapas och sedan testas mot nya data (Tavory, 2014). I denna studie analyserades inledningsvis hundra svar

och teman skapades. Sedan undersöktes resterande data som kategoriserades in i de redan färdiga temana.

Den reflexiva tematiska analysen genomfördes utifrån Braun och Clarkes (2021) modell. Braun och Clarke förklarar tematisk analys utifrån sex följande steg: Bekanta sig med data, skapa initiala koder, sök efter teman, granska temana, definiera och namnge temana samt skriva rapporten. Först läste vi igenom hundra svar övergripligt, där vi bekantade oss med data. Sedan läste vi tillsammans igenom svaren igen och skapade koder till varje svar utifrån explicita uttalanden. Koderna undersöktes sedan i relation till svaren, varandra och syftet. Svar som ej var begripliga exkluderades. Genom koderna skapade vi övergripande teman utifrån studiens syfte, vilket var att få en djupare förståelse för ungas tankar kring yrke och framtid. Vi granskade temana genom att relatera dem till de olika koderna och data, där vi först enskilt tittade på temana, koderna och enkätsvaren för att sedan diskutera och ändra teman ihop. Olika underteman började även tas fram. När de första hundra svaren analyserats, kodats och fem teman skapats analyserades resterande svar utifrån de färdiga temana. Vi läste var för sig igenom de resterande enkätsvaren, där vi såg vad som låg i linje med de teman vi skapat samt undersökte om det fanns mönster i data som stack ut från det vi sett. Vi diskuterade sedan det vi hittat och namngav tillsammans olika underteman för att belysa mönster i data. Svar som vi inte tydligt kunde relatera till syftet samt det som mycket få beskrev uteslöts från tematiseringen. Under forskningsprocessen granskade vi temana och datamaterialet kontinuerligt. Vi tog till exempel bort ett undertema då det överlappade med ett annat och antalet deltagare som beskrev det var få.

Sedan genomförde vi en statistisk analys i SPSS genom flertalet Chi-två-test för att undersöka frekvensen av teman mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd. I och med att vi undersökte frekvenser använde vi icke parametrisk testning, i detta fall Chi-två-test (Dancey & Reidly, 2020). Först kodade vi alla svar utifrån de fem huvudtema

deltagarna primärt tagit upp. Sedan kodades deltagarnas svar i de 14 undertemana. Utifrån huvudtemana gjordes två chi-två-test för att jämföra pojkar och flickor respektive stad och landsbygd, detta för att få en överblick. Till sist utfördes Chi-två-test för respektive undertema för kön samt stad och landsbygd.

Etiska överväganden

Samtycke är ett betydelsefullt etiskt övervägande inom forskning på människor. Utgångspunkterna är att samtycke ska vara: informerat, frivilligt, specifikt, möjligt att återta, dokumenterat samt uttryckligt och otvetydigt (Vetenskapsrådet, 2024). I brevet samt i början på webbenkäten fanns information om studien. Syftet redogjordes och deltagarnas anonymitet beskrevs genom att det inte går att avslöja vem det är som svarat samt att endast behöriga personer kommer behandla informationen. Specifik information om enkäten fanns, hur enkäten var uppbyggd och uppskattad svarstid. Sedan förklarades även att det är frivilligt att delta i studien och att deltagarna kan avsluta enkäten när de vill. Det fanns även kontaktuppgifter till ansvarig forskare. Till sist behövde studiens deltagare godkänna att de förstått och samtyckt till att delta i studien för att kunna fortsätta i enkäten. Detta visar på att informerat samtycke har inhämtats från studiens deltagare.

Konfidentialitet genom hantering av personuppgifter samt anonymitet är viktiga aspekter i forskningsetik (Vetenskapsrådet, 2024). I detta forskningsprojekt hanterades personuppgifter. Innan studiens start erhöles adresser till individer mellan 16–18 år folkbokförda i Jämtland och Västernorrland genom Statens personadressregister (SPAR). Det tydliggjordes för deltagarna att det inte skulle gå att koppla individer till svar samt att adressinformationen skulle raderas efter tre månader. I studiens resultat beskrevs deltagares svar på gruppnivå och citat med information som skulle kunna kopplas till en individ användes inte.

Inga omfattande risker fanns i denna studie. Det fanns inga fysiska risker att delta då studien bestod av en enkätundersökning. Inga av frågorna berörde känsliga personuppgifter så som ohälsa eller negativa upplevelser hos deltagarna. Dock beskrev flera av deltagarna en negativ framtidssyn, något som kan ha fått dessa deltagare att må dåligt. Ansvarig forskare fanns att höra av sig till ifall man hade frågor eller tankar före, under eller efter genomförd enkät. Det fanns alltså en liten psykologisk risk att delta i studien, något som minskades ytterligare genom betoning på frivillighet där deltagarna när som helst kunde avbryta samt där möjlighet att kontakta ansvarig forskare som sagt fanns. Utifrån den ovannämnda riskbedömningen ansågs det därför inte nödvändigt med etikprövning. Nyttan från studien, med en ökad förståelse för ungas tankar om yrke och framtid, ansågs väga upp för de små riskerna.

Resultat

Teman om yrke och framtid

Vid analysen av enkätsvaren identifierades fem huvudteman samt 14 underteman. Se tabell 1 för översiktligt resultat av huvudteman och underteman.

Tabell 1

Översikt teman

Huvudtema	Underteman
Arbete och arbetsplatsen	Ta sig ut på arbetsmarknaden Trivas på arbetsplatsen Tjäna pengar Ha ett arbete där man hjälper Ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen
En tydlig framtidsplan	
Framtiden är oviss	Vet ej Velande mellan olika valmöjligheter Ta det som det kommer- ingen stress
Utbilda sig vidare på universitet eller högskola	Utbildning till specifikt yrke Vill studera vidare
Negativ framtidssyn	Ångest för framtiden Rädsla för att inte få jobb Stressad över framtiden AI tar över

Kommentar: Tabellen visar respektive huvudtema samt tillhörande underteman

Arbete och arbetsplatsen

Arbete och arbetsplatsen är ett huvudtema som många deltagarna beskrev. Detta tema innefattar både viljan att komma ut på arbetsmarknaden direkt efter gymnasiet samt olika aspekter som benämns som viktiga i det kommande arbetslivet. Många av ungdomarna beskriver tydligt vad de vill ha på en arbetsplats och få ut av sitt yrke i framtiden.

Undertemana som tagits fram var: *ta sig ut på arbetsmarknaden, trivas på arbetsplatsen, tjäna pengar, ha ett arbete där man hjälper andra samt ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen.*

Ta sig ut på arbetsmarknaden. Ta sig ut på arbetsmarknaden innebär de som uttryckligen säger att de vill börja jobba direkt efter gymnasiet samt de som beskrev att de ville jobba med ett yrke som inte kräver en vidareutbildning. Exempel på svar var: "Just nu jobbar jag och tror att jag kommer att fortsätta där efter stunden [*sic*].", "Jag personligen kommer arbeta inom lantbruket där jag driver eget." och "Jag ska jobba inom skogsbruket direkt efter gymnasiet".

Trivas på arbetsplatsen. Undertemat att trivas på arbetsplatsen innefattar att trivas med sin arbetsplats och kollegor samt att trivas med det arbete man gör. Många belyser nämligen att det viktigaste är att ha en arbetsplats där man just trivs och mår bra. Några av deltagarna beskrev: "Att man trivs", "Jag vill gå till jobbet och vara glad när jag kommer dit. Jag vill trivas med det jag håller på med.", "Något kul hoppas jag på", "Det viktigaste är att jag har roligt på jobbet. Det spelar ingen roll hur mycket pengar jag tjänar ifall de är tråkigt för då är det ej värt det.", "Jag vill ha ett jobb där jag får jobba med trevliga människor som jobbar mot ett gemensamt mål." och "Man ska göra det man tycker är kul för att få ett lyckligt och bra liv".

Tjäna pengar. Tjäna pengar och blir rik är ett centralt tema i många svar, där en framtid och ett yrke där man tjänar bra med pengar är en viktig faktor för en del unga när det kommer till yrkesval. Några svar från ungdomarna var: "Hoppas på redigt med pengar", "klaras leva på den lönen man får", "Bra med pengar" samt "där jag får en stabil (gärna hög) inkomst".

Ha ett arbete där man hjälper andra. Flera ungdomar skrev om vikten av att hjälpa andra och arbeta med något som gör nytta för individ och samhälle. Några beskrev att: "Då

jag vill ha ett yrke där jag får jobba med människor och hjälpa till i samhället.” samt ”Gärna någon extra 'aktivitet' utöver detta, t.ex. volontärarbete”.

Ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen. Flera beskrev att de vill klättra i karriären och utvecklas på ett personligt plan på jobbet. Några exempel på beskrivningar var: ”Möjlighet att få utvecklas”, ”Jag vill klättra i karriär [*sic*] genom erfarenhet och egenskaper snarare än utbildning” samt ”Jag vill utvecklas och få en karriär. Jag vill få ett namn inom branschen”.

En tydlig framtidsplan

En tydlig framtidsplan var ett huvudtema och stack ut i en del av ungdomarnas svar. De hade inte bara tänkt på vad de vill plugga eller arbeta med utan hade flera steg planerade för livet i helhet. Några av deltagarna beskrev följande: ”Jag vill jobba som polis och bo med en man och barn”, ”Vill bli advokat och drömmer om att förvarare [*sic*] folk i rätten. Är ganska framåt och ledande. Vill ha barn och man.”, ” Jag bor nånstans [*sic*] i Sverige förmodligen ute på landet, jag har fyra barn och en man, jag är undersköterska på ett sjukhus” och ”Jag hoppas på att kunna bli hundförare inom polisen eller tullen och bo på en lite mindre gård eller i en fin villa med flera djur.” Dessa exempel visar på en större och mer omfattande planering av framtiden både gällande arbete och andra aspekter.

Framtiden är oviss

Framtiden är oviss är ett huvudtema vi tagit fram i analysen. Många av deltagarna beskrev oklarhet i sina svar. Detta tema är inte negativt utan neutralt eller i vissa fall med en positiv syn på framtiden, där inget är förutbestämt och mycket valmöjligheter finns.

Undertemana var: *Vet ej, velande mellan olika valmöjligheter* samt *ta det som det kommer – ingen stress*.

Vet ej. Flera av ungdomarna skrev att de inte har någon aning om vad de vill göra, jobba med eller hur framtiden ser ut. Några exempel på svar var: ”Vet inte vad jag vill”, ” Vet

inte vad jag vill jobba med i framtiden men jag tycker mest om biologi och psykologi så kanske något i den riktningen”, ”Oklart”, ”Jag vet inte” och ” Har inte riktigt tänkt på min framtid”.

Velande mellan olika valmöjligheter. Flera av deltagarna i studien hade flertalet olika idéer kring yrke och framtid. De uttryckte att det finns mycket att välja på och det kan vara svårt att veta vad man vill jobba med när det finns så mycket olika saker man kan göra. Några av deltagarna beskrev: ”Ingen aning. Behöver eventuellt göra lumen [*sic*] så kanske bli [*sic*] intresserad av de [*sic*] och fortsätter jobba inom försvaret. Annars jobba eller resa och sen ev. plugga vidare?”, ” Jag vill bli utredare på polisen och lösa brott m.’m [*sic*] men dagisfröken, pilot, konstnär, artist eller jobba på en bokaffär låter inte heller så dåligt”, ”Finns väldigt många yrken att välja mellan och svårt att säga hur eller vad man vill göra i framtiden.” och ”Lite oklart. Funderar på att läsa till naturvetenskapliga och tekniska kurser. Vill jobba med djur eller människor. Resa runt”.

Ta det som det kommer – ingen stress. Hos flera av ungdomarna fanns ett lugn över framtiden, att den är oviss men det är kul och det finns ingen stress i att inte ha en plan för yrke och framtid. Några av ungdomarna skrev: ”Just nu ser jag det som att jag tar det när det kommer, jag stressar inte över framtiden.” och ”Jag tar det som det kommer”. En annan deltagare beskrev att många runt personen är stressade över framtiden men att synen borde ändras:

Även fast det är en viktig fråga för mig så vill jag inte stressa fram min framtid och mitt framtida yrke. Jag tycker att det är viktigt att alla tar sin tid att experimentera och testa på olika yrken tills man hittar det som känns rätt. Ångest gällande framtiden är ganska vanligt vad jag vet så jag tycker att vi borde normalisera att man kanske inte har någon aning vad man vill bli när man har tagit studenten.

Utbilda sig vidare på universitet eller högskola

Utbilda sig vidare på universitet eller högskola var ett huvudtema. Många av ungdomarna beskrev att de ville studera vidare efter gymnasiet samt en vilja att jobba med något som kräver vidareutbildning. Undertemana som vi tagit fram var: *utbildning till specifikt yrke* och *vill studera vidare*.

Utbildning till specifikt yrke. En stor del av respondenterna som skrev om utbildning beskrev att de ville jobba eller studera till ett specifikt yrke. Det kunde vara att de explicit beskrev att de ville utbilda sig till ett yrke eller att de beskrev att de ville jobba med något som kräver vidareutbildning efter gymnasiet. Några av deltagarna skrev: ”Jag vill bli forskare inom biologi.”, ”Vill plugga vidare till sjuksköterska efter gymnasiet. Just nu är jag intresserad av ambulansen eller att jobba på en barnavdelning.”, ”Jag vill bli polis” och ”Jag vill utbilda mig till civilingenjör inom elektroteknik”.

Vill studera vidare. Flera deltagare skrev att de ville studera vidare mer generellt, där de inte beskrivit någon mer utvecklad plan eller tankar kring specifikt yrke, endast att de vill plugga. Några beskrev: ”Vet inte vilket yrke men jag vill i alla fall plugga vidare efter gymnasiet.” och ”Just nu har jag ingen aning om vad jag vill studera till, jag vill studera vidare men vet ej till vad”.

Negativ framtidssyn

En negativ syn på yrke och framtid var centralt i en del svar, något som gjorde att vi tog fram det som ett huvudtema. Vi tog fram undertemana: *ångest för framtiden*, *rädsla för att inte få jobb*, *stressad över framtiden* och *AI tar över*. Av deltagarna som beskrev denna negativa framtidssyn, skrev många om tankar om yrke och framtid som kan placeras in i flera olika underteman. De negativa tankarna kring framtiden var ibland sammanvävda. Det kunde till exempel vara en rädsla för att inte få jobb i framtiden på grund av att AI tar över.

Ångest över framtiden. En ångest och osäkerhet i en negativ bemärkelse kopplat till framtiden syntes i flera av svaren. Några av ungdomarna beskrev synen på framtiden som: ”Jag själv tror inte att jag kommer lyckas med något”, ”Framtiden är åt helvete”, ”Jag känner ångest inför livet efter gymnasiet och jag är rädd att ha ett jobb jag inte kommer trivas av [sic]”, ”Livet har blivit mycket dyrare” och ”Osäker, skrämmande och hotfullt. Oavsett yrkesinriktning eller bakgrund”.

Rädsla för att inte få jobb. Rädsla för att inte få något jobb i framtiden nämnde flera. Några unga skrev även att de redan har svårt att få jobb eller ser människor runtom sig som har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden, något som skapar oro och rädsla. En deltagare beskrev ”Det känns svårt att ta sig in i yrles [sic] marknaden, ser massor av ungdomar [sic] som har försökt få jobb på flera ställen och inte endast [sic] fått svar från arbetsgivare” och en annan skrev ”Jag tror tyvärr inte att jag har en framtid med ett stabilt och bra yrke som jag tycker om”.

Stressad över framtiden. En del unga beskrev en stress över framtiden och hur den kommer se ut. Några exempel var: ”Det mesta stressar mig”, ”Känns stressigt att tänka på. Yrken som låter roliga är väldigt dåligt betalande [sic] eller har för svår utbildning att komma in på” och ”Det är väldigt stressigt och många val man ska göra för att komma rätt men samtidigt har vi väldigt bra här i Sverige och kan plugga lite när vi vill. Det är något jag tänker länge [sic] och mycket på”. Bland svaren finns både unga som är stressade och endast ser det som negativt samt unga som är stressade men även har en delvis positiv syn på framtiden.

AI tar över. En oro över den framtida arbetsmarknaden kopplat till AI nämnde några ungdomar i enkäten. En del beskrev tankar om att fler jobb försvinner på grund av AI och att AI gör framtiden osäker. Några beskrev följande: ”Jag tror allt mer [sic] yrken försvinner tack vare AI”, ”Jag tror att det kommer bli mindre yrken i framtiden då AI är större och mer

vidstreckt [*sic*]” och ”Jag tycker att våra yrken är viktiga för att kunna ha ett fungerande samhälle. Men jag är lite orolig över att AI kommer att ta över många av våra jobb i framtiden”.

Övriga svar

Utöver de fem huvudteman och 14 underteman som togs fram framkom även andra mönster. Till exempel beskrev en del av deltagarna att de såg en ljus eller bra framtid, andra nämnde i stället endast att det viktigaste var att ha kul. Det fanns också ett mönster av att vissa deltagare ville genomföra lumpen efter gymnasiet samt arbeta inom försvaret i framtiden. Dessa mönster eller tendenser tematiserade vi däremot inte då de inte var tillräckligt framträdande i hela datamängden.

Skillnader mellan kön samt stad och landsbygd

För att undersöka eventuella skillnader i beskrivna teman mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd genomfördes Chi-två-test. Nedan redovisas först resultatet för temana utifrån kön (tabell 2 & 3) och sedan utifrån stad och landsbygd (tabell 4 & 5). Antalet deltagare skilde sig åt i jämförelserna mellan pojkar och flickor respektive mellan stad och landsbygd. I jämförelser mellan stad och landsbygd inkluderades även de individer som ej angett kön.

Resultaten från de två chi-två-testen gällande huvudtemana kopplat till kön respektive stad och landsbygd visade i båda fallen att faktorer på arbetet och arbetsplatsen var det mest förekommande i svaren. *En tydlig framtidsplan, framtiden är oviss* samt *utbilda sig vidare på universitet eller högskola* beskrevs i ungefär samma utsträckning. *En negativ framtidssyn* var det minst förekommande huvudtemat i deltagarnas svar.

Skillnader mellan pojkar och flickor

Fördelningen av huvudtemana för pojkar och flickor visas i tabell 2. Ett chi-två-test visade att svarsfördelningen mellan pojkar och flickor inte avvek signifikant från en jämn

fördelning under något av huvudtemana $X^2(4, N = 560) = 2.57, p = .633$, vilket visar att det inte finns några skillnader mellan könen i hur vanliga de olika huvudtemana var.

Tabell 2

Fördelning huvudteman: pojkar och flickor

Tema	Flickor	Pojkar	Totalt
Arbete och Arbetsplatsen	122 (58%)	89 (42%)	211
En tydlig framtidsplan	69 (62%)	43 (38%)	112
Framtiden är oviss	55 (56%)	43 (44%)	98
Utbilda sig vidare på universitet eller högskola	57 (62%)	35 (38%)	92
Negativ framtidssyn	32 (68%)	15 (32%)	47
Totalt	335 (60%)	225 (40%)	560

Kommentar: Tabellen visar antalet som beskrivit respektive huvudtema som de mest centrala

i sina svar uppdelat i pojkar och flickor.

Tabell 3 visar fördelningen av underteman hos pojkar och flickor. Det mest förekommande undertemat var *ta sig ut på arbetsmarknaden*. Detta var även, utifrån antal, det vanligaste undertemat bland pojkar. Det näst mest förekommande undertemat var *utbildning till specifikt yrke*, det var även undertemat som flest antal flickor nämnde. Det fanns statistiskt signifikanta skillnader i några av undertemana mellan pojkar och flickor. *Ha ett arbete där man hjälper andra* beskrevs signifikant oftare av flickor än pojkar $X^2(1, N = 560) = 11.07, p < .001$. Undertemat att vara *stressad över framtiden* nämndes av signifikant fler flickor jämfört med pojkar $X^2(1, N = 560) = 6.84, p = .009$. Det framkom även en signifikant högre frekvens av pojkar som beskrev *ta sig ut på arbetsmarknaden* som något viktigt $X^2(1, N = 560) = 9.83, p = .002$. Till sist fanns det statistisk signifikanta skillnader i svar gällande att *trivas på arbetsplatsen*, något som beskrevs av fler flickor än pojkar $X^2(1, N = 560) = 6.37, p = .012$.

Tabell 3*Fördelning underteman: pojkar och flickor*

Huvudtema	Undertema	Flickor	Pojkar	Totalt	χ^2
Arbete & arbetsplatsen	Ta sig ut på arbetsmarknaden	68 (49%)	72 (51%)	140	9.83**
	Trivas på arbetsplatsen	62 (72%)	24 (28%)	86	6.37*
	Tjäna pengar	44 (54%)	37 (46%)	81	1.19
	Ha ett arbete där man hjälper andra	36 (84%)	7 (16%)	43	11.07***
	Ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen	26 (72%)	10 (28%)	36	2.46
Framtiden är oviss	Vet ej	39 (57%)	30 (43%)	69	0.36
	Velande mellan olika valmöjligheter	15 (75%)	5 (25%)	20	1.99
	Ta det som det kommer-ingen stress	13 (65%)	7 (35%)	20	0.23
Utbilda sig vidare på universitet eller högskola	Utbildning till specifikt yrke	75 (66%)	39 (34%)	114	2.12
	Vill studera vidare	46 (66%)	24 (34%)	70	1.16
Negativ framtidssyn	Ångest för framtiden	18 (62%)	11 (38%)	29	0.06
	Rädsla för att inte få jobb	14 (82%)	3 (18%)	17	3.70
	Stressad över framtiden	10 (100%)	0 (0%)	10	6.84**
	AI tar över	3 (37.5%)	5 (62.5%)	8	1.68
Totalt		335 (60%)	225 (40%)	560	

*Kommentar: Tabellen visar antalet som beskrivit respektive undertema uppdelat i pojkar och**flickor. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$* ***Skillnader mellan stad och landsbygd***

Fördelningen av huvudteman mellan stad och landsbygd visas i Tabell 4. Precis som i fördelningen mellan könen så skiljde sig grupperna stad och landsbygd inte sig signifikant i något av temana $X^2(4, N = 575) = 6.00, p = .199$.

Tabell 4

Fördelning huvudtema: stad och landsbygd

Tema	Stad	Landsbygd	Totalt
Arbete & arbetsplatsen	132 (61%)	86 (39%)	218
En tydlig framtidsplan	66 (58%)	48 (42%)	114
Framtiden är oviss	57 (55%)	47 (45%)	104
Utbilda sig vidare på universitet eller högskola	63 (68%)	29 (32%)	92
Negativ framtidssyn	33 (70%)	14 (30%)	47
Totalt	351 (61%)	224 (39%)	575

Kommentar: Tabellen visar antalet som beskrivit respektive huvudtema som de mest centrala i sina svar uppdelat i stad och landsbygd.

Tabell 5 visar fördelningen av underteman mellan stad och landsbygd. Jämförelser i prevalens av beskrivna underteman mellan stad och landsbygd visade att *ta sig ut på arbetsmarknaden* var det mest nämnda bland ungdomar i både stad och landsbygd. Näst vanligast i svaren var *utbildning till specifikt yrke*. Ett Chi-två-test visade att det fanns signifikanta skillnader i undertemat *ta sig ut på arbetsmarknaden* mellan de från stad och de från landsbygd. Fler från landsbygden beskrev att de ville ta sig ut på arbetsmarknaden $\chi^2(1, N = 575) = 5.37, p = .021$. Det fanns även en tendens till skillnad, där fler deltagare från staden beskrev undertemat *ha ett arbete där man hjälper andra*, men skillnaden var inte signifikant $\chi^2(1, N = 575) = 3.50, p = .062$.

Tabell 5*Fördelning underteman: Stad och landsbygd*

Huvudtema	Undertema	Stad	Landsbygd	Totalt	χ^2
Arbete & arbetsplatsen	Ta sig ut på arbetsmarknaden	75 (53%)	67 (47%)	142	5.37*
	Trivas på arbetsplatsen	56 (62%)	35 (42%)	91	0.01
	Tjäna pengar	51 (61%)	32 (39%)	83	0.01
	Ha ett arbete där man hjälper andra	32 (74%)	11 (26%)	43	3.50
	Ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen	22 (59%)	15 (41%)	37	0.04
Framtiden är oviss	Vet ej	41 (55%)	33 (45%)	74	1.14
	Velande mellan olika valmöjligheter	16 (76%)	5 (24%)	21	2.10
	Ta det som det kommer- ingen stress	12 (60%)	8 (40%)	20	0.01
Utbilda sig vidare på universitet eller högskola	Utbildning till specifikt yrke	78 (66%)	40 (34%)	118	1.60
	Vill studera vidare	48 (69%)	22 (31%)	70	1.90
Negativ framtidssyn	Ångest för framtiden	21 (72%)	8 (28%)	29	1.66
	Rädsla för att inte få jobb	10 (59%)	7 (41%)	17	0.04
	Stressad över framtiden	8 (80%)	2 (20%)	10	1.54
	AI tar över	7 (87.5%)	1 (12.5%)	8	2.39
Totalt		351 (61%)	224 (39%)	575	

*Kommentar: Tabellen visar antalet som beskrivit respektive undertema uppdelat i stad och**landsbygd. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$*

Diskussion

Denna studies syfte var att öka förståelsen kring ungdomars syn på yrke och framtid, undersöka eventuella skillnader mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd för att kunna förbättra stödet till ungdomar genom större förståelse i studie och yrkesvägledningen. Genom tematisk analys särskildes fem huvudteman med 14 olika underteman: *arbete & arbetsplatsen (ta sig ut på arbetsmarknaden, trivas på arbetsplatsen, tjäna pengar, ha ett arbete där man hjälper andra, ha en karriär och utvecklas på arbetsplatsen)*, *en tydlig framtidsplan, framtiden är oviss (vet ej, velande mellan olika möjligheter, ta det som det kommer-ingen stress)*, *utbilda sig vidare på universitet eller högskola (utbildning till specifikt yrke, vill studera vidare)* och *negativ framtidssyn (ångest för framtiden, rädsla för att inte få jobb, stressad över framtiden, AI tar över)*. Genom Chi-två-test framkom inga statistiska skillnader i prevalens av huvudtema mellan vare sig kön eller stad och landsbygd. Mellan könen fanns det statistiska skillnader i prevalens av underteman, där fler flickor beskrev *stress över framtiden, ha ett arbete där man hjälper andra* och *trivas på arbetsplatsen* i sina svar. Killar beskrev i högre utsträckning att de ville *ta sig ut på arbetsmarknaden*. Mellan stad och landsbygd fanns det statistiska skillnader i frekvens av underteman, där fler från landsbygden beskrev att de ville *ta sig ut på arbetsmarknaden*.

De framtagna huvudtemana samstämmer till stor del med tidigare statistik. Beskrivningar av en negativ framtidssyn, trevlig arbetsmiljö, hög inkomst och utveckling/karriär nämndes av många ungdomar i denna studie samt i tidigare svensk statistik (Handelskammaren Mittsverige, 2023; Ungdomsbarometern, 2025). Flertalet unga beskrev utbildning som något viktigt vilket stämmer överens med att utbildningsnivån ökar i landet (Statistiska centralbyrån, 2025). Ett tema som inte nämnts i tidigare studier var en tydlig plan kring yrke och framtid. *En tydlig framtidsplan* var nämligen det näst mest förekommande

huvudtemat efter *arbete & arbetsplatsen*. Det kan visa på att en del ungdomar har lagt ner tid på att fundera över sin framtid och yrkeskarriär, där de beskrev en tydlig väg framåt med olika mål de ville uppnå. Vi tänker att en tydlig framtidsplan hos ungdomar kan leda till en mer gynnsam övergång från skola till arbetsliv.

Den negativa synen på framtiden som var ett av huvudtemana som ungdomarna beskrev i studien går att koppla till det som Lee et al. (2019, 2021) diskuterar kring att en ökad osäkerhet och komplexitet i arbetslivet som kommer från arbetslöshet och teknologiska framsteg leder till ångest hos unga. De olika underteman som nyanserar den negativa framtidssynen speglar just dessa känslor som Lee et al. lyfter: rädsla att inte få jobb, rädsla att AI kommer ta över samt en generell ångest och stress kring framtiden.

Det var få deltagare som beskrev en negativ framtidssyn i sina svar, något som kan jämföras mot tidigare rapporter och forskning. Resultat från Ungdomsbarometern (2025) indikerar att ungdomar har en generellt positiv syn på sin egen framtid, men en mer negativ syn på samhällets framtida utveckling. Samtidigt beskriver Mentor (2025) att endast en fjärdedel av storstadsungdomar och en femtedel av unga från landsbygd eller mindre ort tänker att de har mycket stora möjligheter att utvecklas inom studier eller arbete. Ungas framtidssyn skiljer sig alltså i olika studier, något som skulle kunna bero på vilka frågor som ställs samt i viken kontext. Till exempel skiljer sig svaren gällande synen på den egna framtiden och samhällets framtid. I denna studies öppna fråga kring yrke och framtid fanns det ett mönster av en negativ framtidssyn, något som dock var det minst förekommande temat bland svaren. Vidare forskning gällande ungdomars framtidssyn i olika sammanhang skulle kunna förtydliga och bredda bilden av ungas syn på framtiden.

En osäkerhet kring framtiden behöver inte alltid vara något negativt eller ångestladdat. Individerna som beskrev att *framtiden är oviss* nämner en osäkerhet kring framtiden, där de inte vet vad dem vill jobba med eller göra, däremot nämns detta från ett

neutralt eller positivt perspektiv. Detta skulle kunna bero på att unga som sagt generellt har en positiv syn på sin egen framtid (Ungdomsbarometern, 2025) trots att det finns en ökad osäkerhet och komplexitet i arbetslivet (Lee et al., 2019, 2021). De som i denna studie kategoriserades in i temat *framtiden är oviss* kanske uppmärksammar att läget i samhället och arbetsmarknaden är svårare men att de ändå känner ett lugn kring sin egen framtid.

Studiens resultat visar att skillnader relaterat till kön delvis överensstämmer med tidigare forskning. I studien beskrev fler killar att de ville komma ut i arbetslivet, vilket även Handelskammaren Mittsveriges (2023) rapport konkluderade. Det framkom däremot att flickor och pojkar skrev att de vill plugga vidare i samma utsträckning, något som går emot Handelskammaren Mittsveriges rapport som kom fram till att fler flickor vill plugga vidare efter gymnasiet. Den tekniska utvecklingen samt den ökade utbildningsnivån i Sverige (Statistiska centralbyrån, 2025) skulle kunna påverka ungas tankar gällande vikten av utbildning. Många pojkar och flickor beskrev i stor utsträckning utbildning i sina svar, till exempel att de vill utbilda sig vidare på universitet/högskola eller ha arbeten som kräver vidareutbildning.

Resultatet visade att fler tjejer beskrev att de ville hjälpa andra i sitt framtida arbete, något som kan förklaras genom att kvinnor i större utsträckning har kommunala mål kopplat till GCM (Diekman et al., 2017). Att fler flickor beskriver vikten att hjälpa andra kopplat till arbete går i linje med tidigare forskning kring vad som ses som viktigt för kvinnor när det kommer till yrke. Det kan som sagt förklaras av just GCM som menar att man söker sig till roller som skapar kongruens utifrån personens affordans, där kvinnor i högre utsträckning än män har kommunala mål. Dessa könsskillnader kring hur individer uppfattar/ser på olika roller kan även ses inom samma yrken (Roter et al., 2002; Diekman et al., 2013), där till exempel kvinnor och män tar sig an läkarroller på olika sätt. Detta kan tänkas stämma med resultatet i denna studie som visar att fler flickor beskriver vikten av att hjälpa andra. Hur

individen ser på en roll utifrån affordans kan påverka hur den agerar i rollen, där det finns tydliga normer och stereotyper som påverkar hur kön uppfattar roller, intressen och möjligheter. Dessa normer har inverkan på upplevd självförmåga (Tellhed, 2022) kopplat till olika könskodade områden, där kvinnor exempelvis ses som mer empatiska. Att fler flickor nämner att de vill hjälpa andra skulle kunna kopplas till att normer influerat deras intresse och upplevd självförmåga. Detta syns genom horisontell könssegregering där kvinnor och män söker sig till olika yrken men även att samma yrken betonas på olika sätt mellan individer samt könen, vilket påverkar hur individen tar sig an olika roller Hustad et al., (2020).

Fler flickor beskriver stress över framtiden samt viljan att trivas på arbetsplatsen. Tidigare forskning har endast studerat detta fenomen i begränsad utsträckning. Dessa aspekter skulle därmed behöva studeras vidare för att kunna säkerställa resultatet samt få en förståelse för eventuella bakomliggande faktorer.

Fler unga från landsbygden skrev att de ville ta sig ut och arbeta jämfört med de från städer samtidigt som ungdomarna beskrev att de ville plugga vidare i samma utsträckning. Myndigheten för ungdom- och civilsamhällefrågor (2024) beskriver mönster kring att fler från landsbygden går yrkesförberedande program, något som kan förklara varför fler unga från landsbygden beskriver att de vill komma ut och arbeta efter gymnasiet. En möjlig förklaring till att fler från landsbygden går yrkesförberedande program samt beskrev en vilja att börja arbeta är förekomsten av normer och stereotyper i landsbygdskontexten. Färre från landsbygden är högutbildade (Statistiska centralbyrån, 2025), något som kan skapa normer om att arbeta direkt efter gymnasiet. Normer påverkar i sin tur individers upplevelser. Liksom att könsstereotyper påverkar vilka yrkes- och utbildningsintressen kvinnor och män har skulle stereotyper i stad och landsbygd kunna påverka vad unga vill arbeta med. I denna studie beskrevs dock viljan att studera vidare i samma utsträckning hos unga från städer och

landsbygden. Detta går delvis emot Handelskammaren Mittsveriges (2023) rapport som visade att fler från landsbygden ville jobba direkt efter gymnasiet samtidigt som majoriteten av de från städer ville plugga vidare. Skillnaden skulle kunna bero på hur frågorna var ställda, där denna studies öppna fråga gjorde att ungdomarna kunde skriva fritt om vad de tänkte.

SCCT modellen (Lent & Brown, 2019) skulle kunna vara med och förklara den eventuella skillnaden i studiens resultat gällande att unga från landsbygden beskriver att de vill utbilda sig vidare i samma utsträckning som unga från städer, samtidigt som färre från landsbygden faktiskt är vidareutbildade (Statistiska centralbyrån, 2025). Utifrån SCCT skulle negativa förväntade resultat tillsammans med kontexten kunna påverka tankar och mål om att plugga vidare negativt. Det kanske finns samma intresse att plugga vidare bland ungdomar men när valet väl ska tas påverkas unga från landsbygden av olika barriärer, så som att färre i deras närhet har vidareutbildat sig samt att det inte finns samma tillgång till universitet/högskolor (Statistiska centralbyrån, 2025). Mentors (2025) rapport beskriver att färre unga från landsbygden upplever samma utvecklingsmöjligheter som storstadsungdomar kring studier och yrke. Detta är olika anledningar till att det kan bli en krock mellan vad unga vill och vad de tänker är möjligt. Hemorten är viktig för unga från landsbygden, vilket kan försvåra en lång flytt för att studera vidare (Crockett et al., 200; Van Grundy et al., 2016; Cox et al., 2014). Unga från landsbygden blir även utkonkurrerade från de närliggande mindre universiteten och högskolorna då de från större städer med sämre betyg söker sig dit (Haley, 2020a, 2020b). Migrationsmönstren är därav troligen en ytterligare faktor som försvårar vidarestudier för ungdomar från landsbygden. Utifrån GCM och affordans kan både faktiska begränsningar samt upplevda barriärer kring vidareutbildning försvåra landsbygdsungdomars möjlighet att studera vidare. Denna studies resultat gällande att de från stad och landsbygd beskriver utbildning i samma utsträckning går emot tidigare studier. Det skulle behövas mer

forskning inom ämnet för att kunna dra slutsatser och öka förståelsen för hur ungdomar från stad och landsbygd tänker kring yrke och framtid.

Styrkor och begränsningar

En styrka med denna studie är att den haft många deltagare med god fördelning mellan pojkar och flickor samt mellan stad och landsbygd. Det har gett oss en bred bild av ungas syn på yrke och framtid där många olika nyanser har visats. Vi har även kunnat analysera eventuella skillnader i och med den stora datamängden.

En annan styrka med denna studie är dess norrländska kontext, där individer från både stad och landsbygd belyses i forskningen. Detta är något som ger en bredd i forskningen och kan vara hjälpsamt för att kunna förstå och stötta unga som lever i Norrland, mer specifikt Jämtland och Västernorrland, till en mer gynnsam övergång mellan skola och yrkesliv.

Den mixade metoden är både en styrka och en svaghet i denna studie. Mixad design ger en mer nyanserad bild av ungdomars tankar om yrke och framtid med både teman samt eventuella skillnader i fördelning av teman mellan olika grupper. En svaghet med designen är att den är komplex och kräver bredare kunskap, vilket har lett till svårigheter för oss författare under studiens gång. Under konverteringen från kvalitativa till kvantitativa data var exempelvis en svårighet att vi för hand kategoriserade in respektive svar i de olika temana. Detta var tidskrävande och ledde till en subjektiv bedömning av individers svar. Svaren behövde läsas igenom flertalet gånger i relation till varandra för att säkerställa en enhetlig bedömning över samtliga svar.

En utmaning med tematiseringen innefattade indelningen i huvudteman där vissa individer skrev svar som passade in på två huvudteman. Dessa individer kodades endast in på ett huvudtema, det primära som vi ansåg vara det mest framträdande i svaret. Detta kan ha medfört att statistiken i skillnader mellan huvudteman inte belyser helheten av alla individers svar, däremot fångar undertemana upp alla relevanta nyanser i svaren.

Indelningen i stad och landsbygd är en begränsning i studien. Ungdomarna som var folkbokförda i kommuner som ej klassades som någon typ av stad enligt statistiska centralbyrån (u.å.) kategoriserades in i landsbygd. Skillnaderna mellan de olika kommunerna kan vara stora, till exempel mellan kommuner som ligger nära en stadskommun och de som ligger långt ifrån. Den kategoriska uppdelningen vi har gjort är alltså en förenklad bild av vad stad och landsbygd är, som i verkligheten är mer nyanserad. Detta kan försvåra generaliserbarheten i studiens kvantitativa del som jämför skillnader mellan ungdomar från stad och landsbygd.

Interbedömarreliabiliteten kan ses som en potentiell begränsning i studien, då analysen av data inte genomfördes separat av oss forskare. Under olika delar av tematiseringsprocessen arbetade vi tillsammans med materialet, kodade svar samt skapade teman ihop. Interbedömningsreliabilitet bedöms vanligtvis genom att olika forskare tematiserar materialet var för sig och sedan jämför graden av överensstämmelse i resultaten (Braun & Clarke, 2021). Braun och Clarke beskriver att denna typ av mätning främst används i forskning med en positivistisk kunskapssyn, där analysen syftar till att fastställa en objektiv sanning. Vår studie utgår i stället från en konstruktivistisk kunskapssyn, där sanningen är subjektiv. Utifrån detta perspektiv beskriver Braun och Clarke att testning av interbedömarreliabilitet inte nödvändigt, utan tillförlitligheten stärks genom reflektion och diskussion under arbetets gång.

En brist på kontext till deltagarnas tankar i enkätsvaren har försvårat tolkningen av svaren i studien och är därmed en begränsning. Vi inte kunde ställa följdfrågor när vi inte förstod enkätsvar, något som försvårade tematiseringen. Det skulle till exempel kunna finnas en diskrepans mellan vår referensram och ungdomarnas i denna studie. Detta ledde till att vi behövde välja bort de svar vi ej förstod. En intervju skulle kunna ge en ökad förståelse för kontexten. Eftersom den öppna frågan i denna studie var så pass bred och majoriteten av

svaren var mycket korta är det inte säkert att alla deltagare beskrivit allt de egentligen tänker på kring frågan. Till exempel bör man problematisera resultatet gällande att fler flickor nämnde stress över framtiden. Det kanske i högre grad belyser att flickor har lättare än pojkar att rapportera stress relaterat till framtiden, snarare än att de skulle uppleva mer stress än pojkar.

Framtida forskning

Vidare forskning som belyser fler perspektiv, så som föräldrars utbildning, utbildningsval och etnisk bakgrund samt hur olika variabler samspelar med varandra skulle vidare kunna vidga perspektiv och öka förståelsen för ungas tankar kring yrke och framtid.

Denna studie har belyst en liten del av skillnader och likheter mellan ungdomars tankar om yrke och framtid kopplat till stad och landsbygd. Vidare studier behövs för att få förståelse för hur ungdomars tankar skiljer sig åt, vad de ser som möjligt och omöjligt och vilka faktorer som påverkar det. SCCT skulle kunna undersökas vidare kopplat till tankar om yrke och framtid hos unga från stad och landsbygd. Teorin kan ge en helhetsbild gällande skillnader i tankar om yrke och framtid samt vilka yrkesval som ungdomarna faktiskt tar. Det skulle även vara intressant att undersöka GCM i relation till skillnader i syn på framtid mellan ungdomar från stad och landsbygd. Kan skillnaderna mellan stad och landsbygd exempelvis förklaras av att människor från olika geografiska områden har olika affordans till sociala roller, utbildning och yrken? Med hjälp av dessa teorier skulle framtida forskning kunna undersöka hur och varför det finns skillnader i yrkesval mellan stad och landsbygd.

En ökad förståelse för de teman vi tagit fram i denna studie, där unga beskriver varför olika faktorer är mer eller mindre viktiga och hur de påverkar dem skulle kunna ge ett djup i förståelsen kring ungas tankar om yrke och framtid. Framtida forskning skulle kunna utgå från fler kvalitativa intervjuer som kan undersöka ämnet mer djupgående än den öppna frågan i denna studie.

Slutsats

Sammanfattningsvis hade ungdomarna i studien spridda tankar kring synen på yrke och framtid, där fem huvudteman togs fram utifrån framträdande mönster: *arbete och arbetsplatsen, en tydlig framtidsplan, framtiden är oviss, utbilda sig vidare på universitet eller högskola och negativ framtidssyn*. Utifrån huvudtemana formades 14 underteman där resultatet visade att undertemat att *ta sig ut på arbetsmarknaden* förekom oftare hos dem från landsbygden samt pojkar. Fler flickor nämnde att de var stressade över framtiden, att de vill ha ett jobb där de hjälper andra samt att de vill trivas på arbetsplatsen. En del av resultatet överensstämmer med tidigare forskning men den bidrar också med nyanserade perspektiv så som rädsla för AI, en neutral ovisshet och en tydlig framtidsplan. Teorierna GCM och SCCT kan bidra till att förklara skillnader mellan könen respektive mellan stad och landsbygd där kontexten skiljer sig åt, något som behöver studeras vidare. För att stötta unga i övergången mellan skola och yrkesliv kan denna studie bidra till en ökad förståelse för vilka mönster som många unga nämner kopplat till yrke och framtid.

Utifrån studiens resultat skulle några praktiska tillämpningar kunna föreslås. Resultatet visade som tidigare nämnt att ungdomar hade spridda tankar om sin framtid, från de som har en tydlig framtidsplan till de som ser negativt på framtiden och har tappat motivationen till utbildning och framtida jobb. De olika temana vi tagit fram kan belysa vidden av hur ungdomar tänker kring yrke och framtid. De ungdomar som har en negativ framtidssyn skulle kunna behöva få extra stöd och stöttning av både studie- och yrkesvägledare samt andra yrkeskategorier så som kuratorer och psykologer för att få en mer positiv framtidssyn. Det behövs alltså en förståelse för skillnader i ungdomars tankar om yrke och framtid samt för perceptuella barriärer som kan uppstå kopplat till kontext och personliga faktorer för att kunna stötta unga i övergången mellan skola och yrkesliv.

Referenser

- Ali, S. R., & McWhirter, E. H. (2006). Rural Appalachian youth's vocational/educational postsecondary aspirations: Applying social cognitive career theory. *Journal of Career Development, 33*(2), 87–111. <https://doi-org.proxybib.miun.se/10.1177/0894845306293347>
- Baert, S., Cockx, B., & Verhaest, D. (2013). Overeducation at the Start of the Career – Stepping Stone or Trap? *Labout Economics, 25*, 123–140.
<https://doi.org/10.1016/j.labeco.2013.04.013>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall, Inc.
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). *Thematic Analysis: A Practical Guide*. SAGE Publications.
- Cefalo, R., Scandurra, R., & Kazepov, Y. (2020). Youth Labor Market Integration in European Regions. *Sustainability, 12*(9), 3813. <https://doi.org/10.3390/su12093813>
- Creswell, J.W., & Plano Clark, V.L. (2017). *Designing and conducting mixed methods research* (3 uppl.). SAGE Publications.
- Crockett, L. J., Shanahan, M. J., & Jackson-Newsom, J. (2000). Rural youth: ecological and life course perspectives. I R. Montemayor, G. R. Adams, & T. P. Gullotta (Red.), *Adolescent diversity in ethnic, economic, and cultural contexts: advances in adolescent development* (s. 43–74). SAGE Publications.
- Cox, G., Tucker, C. J., Sharp, E. H., Rebellon, C. J., & Van Gundy, K. T. (2014). Practical considerations: community context in a declining rural economy and emerging adults' educational and occupational aspirations. *Emerging Adulthood, 2*, 173–183.
<https://doi-org.proxybib.miun.se/10.1177/2167696813515850>
- Dancy, C. P., & Reidy, J. (2020). *Statistics without maths for psychology* (8 uppl.). Pearson Education.

- Diekman, A. B., & Steinberg, M. (2013). Navigating social roles in pursuit of important goals: A communal goal congruity account of STEM pursuits. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(7), 487-501. <https://doi.org/10.1111/spc3.12042>
- Diekman, A. B., Steinberg, M., Brown, E. R., Belanger, A. L., & Clark, E. K. (2017). A goal congruity model of role entry, engagement, and exit: Understanding communal goal processes in STEM gender gaps. *Personality and Social Psychology Review*, 21(2), 142-175. <https://doi.org/10.1177/1088868316642141>
- Haley, A. (2020a). The reproduction of geographically advantaged student groups - trends in metropolitan student enrolment at Swedish university colleges. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 6(3), 167–178.
<https://doi.org/10.1080/20020317.2020.1841879>
- Haley, A. (2020b). Geographical differentiation in access to higher education in Sweden. *Learning and Teaching*, 13(3), 61-81. <https://doi.org/10.3167/latiss.2020.130305>
- Handelskammaren Mittsverige. (2023). *Vad vill Charlie*.
<https://midchamber.se/content/uploads/2024/01/Rapport-Vad-vill-Charlie-2023.pdf>
- Hustad, I. B., Bandholtz, J., Herlitz, A., & Dekhtyar, S. (2020). Occupational Attributes and Occupational Gender Segregation in Sweden: Does It Change Over Time?. *Frontiers in psychology*, 11, Artikel 554. <https://doi-org.proxybib.miun.se/10.3389/fpsyg.2020.00554>
- Höskoleverket. (2004, 26 februari). *Hälften av en årsklass börjar vid universitet eller högskola – men könsskillnaderna och de regionala skillnaderna är stora* (Statistik & analys).
<https://gamla.uka.se/download/18.12f25798156a345894e1f4b/1487841918763/040226.pdf>

- Irvin, M. J., Byun, S.-Y., Meece, J. L., Farmer, T. W., & Hutchins, B. C. (2012). Educational barriers of rural youth: relation of individual and contextual difference variables. *Journal of Career Assessment*, 20(1), 71–87.
<https://doi.org/10.1177/1069072711420105>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022). *Val efter eget kön- en kunskapssammanställning om könsskillnader i utbildningsval*. (2022:4).
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/vlnngkhm/val-efter-eget-k%C3%B6n.pdf>
- Lee, J. O., Jones, T. M., Yoon, Y., Hackman, D. A., Yoo, J. P., & Kosterman, R. (2019). Young Adult Unemployment and Later Depression and Anxiety: Does Childhood Neighborhood Matter? *Journal of Youth and Adolescence*, 48(1), 30-42.
<https://doi.org/10.1007/s10964-018-0957-8>
- Lee, J. O., Kapteyn, A., Clomax, A., & Jin, H. (2021). Estimating influences of unemployment and underemployment on mental health during the COVID-19 pandemic: who suffers the most? *Public Health*, 201, 48-54.
<https://doi.org/10.1016/j.puhe.2021.09.038>
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79-122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>
- Lent, R. W., & Brown, S. D. (2019). Social cognitive career theory at 25: Empirical status of the interest, choice, and performance models. *Journal of Vocational Behavior*, 115, Article 103316. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.06.004>
- Meece, J. L., Hutchins, B. C., Byun, S.-Y., Farmer, T. W., Irvin, M. J., & Weiss, M. (2013). Preparing for adulthood: a recent examination of the alignment of rural youth's future educational and vocational aspirations. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 3(2), 175–192. [10.5539/jedp.v3n2p175](https://doi.org/10.5539/jedp.v3n2p175)

- Mentor. (2025). *Förebildseffekten*. <https://mentor.se/app/uploads/2025/08/Mentor-Forebildseffekten-2025-Digital-version.pdf>
- Myndigheten för ungdom- och civilsamhällefrågor. (2024). *Fokus 24 – Platsens betydelse*. <https://www.mucf.se/publikationer/fokus-24-platsens-betydelse>
- Petrin, R. A., Schafft, K. A., & Meece, J. L. (2014). Educational sorting and residential aspirations among rural high school students: what are the contributions of schools and educators to rural brain drain? *American Educational Research Journal*, 51(2), 294–326. <https://doi-org.proxybib.miun.se/10.3102/0002831214527493>
- Roter, D. L., Hall, J. A., & Aoki, Y. (2002). Physician gender effects in medical communication: A meta-analytic review. *Journal of the American Medical Association*, 288(6), 756–764. <https://doi.org/10.1001/jama.288.6.756>
- Statistiska centralbyrån (u.å.). *Län och kommuner i kodnummerordning*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/lan-och-kommuner/lan-och-kommuner-i-kodnummerordning/>
- Statistiska centralbyrån. (27 januari 2025). *Utbildningsnivån i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/>
- Tavory, I. (2014). *Abductive analysis: theorizing qualitative research*. The University of Chicago Press.
- Tellhed, U. (2022). *Könsskillnader i utbildningsval - Teori och empiri från den socialpsykologiska forskningslitteraturen*. (2022:4). Jämställdhetsmyndigheten. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/q0nfrn12/bilaga-3-till-huvudrapporten-val-efter-eget-k%C3%B6n.pdf>

- Ungdomsbarometern. (2025). *Generationsrapporten 2025*. [https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ungdomsbarometern.se/Externa+rapporter/2025/\(c\)+Ungdomsbarometern+2025+-+Generationsrapporten+2025+\(v.1.2\).pdf](https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/ungdomsbarometern.se/Externa+rapporter/2025/(c)+Ungdomsbarometern+2025+-+Generationsrapporten+2025+(v.1.2).pdf)
- Van Gundy, K. T., Rebellon, C. J., Jaffee, E. M., Stracuzzi, N. F., Sharp, E. H., & Tucker, C. J. (2016). Perceived job prospects and school connectedness in a rural northeastern county: a life-course perspective. *Peabody Journal of Education*, 91(2), 224–245.
<https://doi-org.proxybib.miun.se/10.1080/0161956X.2016.1151748>
- Vetenskapsrådet. (2024). God forskningssed.
<https://www.vr.se/download/18.4c9f221a191e4edf9053a474/1727853946433/God%20forskningssed%20VR%202024.pdf>
- Zacher, H., & Froidevaux, A. (2021). Life stage, lifespan, and life course perspectives on vocational behavior and development: A theoretical framework, review, and research agenda. *Journal of Vocational Behavior*, 126, 103476.
<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103476>